קיצור שלחן ערוך — דיני חציצה

צְרִיכָה שֶׁתִּטְבֹּל כָּל גּוּפָהּ עִם כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ בְּפַעַם אֶחָת. וְלָכֵן צְרִיכָה לְהַשְׁגִּיחַ בְּמְאֹד מְאֹד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלֶיהָ בִּשְׁעַת טְבִילָה שׁוּם דָּבָר הַחוֹצֵץ, שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא מַשֶּׁהוּ, לִפְעָמִים הוּא חוֹצֵץ, וְלֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. לֹא מִבַּעְיָא עַל גּוּפָהּ מִבַּחוּץ שֶׁצְּרִיכִין הַמַּיִם לָבוֹא שָׁמָּה, וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ חֲצִיצָה, הֲרֵי אֵין הַמַּיִם בָּאִים שָׁמָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּבֵית הַסְּתָרִים, שֶׁאֵין הַמַּיִם בָּאִים שָׁמָּה, מִכָּל מָקוֹם צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְבִיאַת מָיִם. דֶּרֶךְ מָשָׁל, הַשִּׁנַּיִם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צְרִיכִין שֶׁיָּבוֹאוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ פִּיהָ, מִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ חֲצִיצָה בֵּין שִׁנֶּיהָ, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, כֵּאֲשֶׁר יְבֹאַר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וּצְרִיכָה כָּל אִשָּׁה לָדַעַת כְּלָל זֶה, שֶׁכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּגוּפָהּ, צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים וּרְאוּיִין לְבִיאַת הַמַּיִם בִּשְׁעַת טְבִילָה.

צוֹאַת הָעַיִן שֶׁחוּץ לָעַיִן, חוֹצֶצֶת, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא לַחָה. וְשֶׁבְּתוֹךְ הָעַיִן, לַחָה אֵינָהּ חוֹצֶצֶת. וְיֵבֵשָׁה שֶׁהִתְחִילָה לְהוֹרִיק, חוֹצֶצֶת.

הָדָם הַיָּבֵשׁ שֶׁעַל הַמַּכָּה, חוֹצֵץ. וְרִיר שֶׁבְּתוֹכָהּ, אֵינוֹ חוֹצֵץ. יָצָא הָרִיר, אִם לַח, אֵינוֹ חוֹצֵץ. יָבֵשׁ, חוֹצֵץ. לְפִיכָךְ אִשָּׁה בַּעֲלַת חֲטָטִים, צְרִיכָה לָחֹף אוֹתָם בְּמַיִם עַד שֶׁיִּתְרַכְּכוּ. וְכֵן גֶּלֶד שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה, אֲפִלּוּ אִם הִיא מִצְטַעֶרֶת לַהֲסִירוֹ, אוֹ אֲבַעְבּוּעוֹת שְׁחִין, צְרִיכָה לַהֲסִירָן אוֹ לְרַכְּכָן הֵיטֵב בַּמַּיִם.

רְטִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה, חוֹצֶצֶת. וְגַם רְטִיּוֹת שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָן לִזְמַן שִׁלְשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים וְאַחַר כָּךְ נוֹפְלוֹת מֵעַצְמָן וּבְתוֹךְ הַזְּמַן אִי אֶפְשָׁר לַהֲסִירָן אֶלָּא בְּקִרְיַעַת הָעוֹר עִמָּהֶן וְהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שֶׁהֲרִגְלָה עִמָּהֶן וְאֵינָהּ מַקְפֶּדֶת, מִכָּל מָקוֹם חוֹצְצוֹת. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מַכָּה וְנִפְתְּחָה, וְנוֹתְנִים בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב תַּחַת הָרְטִיָּה גֶּרֶר מִבְּגָדִים עְדִים שֶׁל פִּשְׁתָּן, וְאַף כְּשֶׁמְּסִירִין אֶת הָרְטִיָּה אֵינוֹ נִרְאֶה, כִּי הוּא בָּעֹמֶק, מִכָּל מָקוֹם חוֹצֵץ.

לִכְלוּכֵי צוֹאָה שֶׁעַל הַבָּשָׂר שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵחֲמַת זֵעָה, אִם נִתְיַבְּשׁוּ, חוֹצְצִין. מִלְמוּלִין שֶׁעַל הַבָּשָׂר, וְהוּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים יָדָיו שֶׁל אָדָם מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט אוֹ בְּבָצֵק אוֹ בְּזֵעָה, וּמוֹלֵל יָדוֹ הָאַחַת עַל חֲבֶרְתָּהּ וְנַעֲשִׂים כְּעֵין גַּרְגְּרִין, חוֹצְצִין.

הַדְּיוֹ, הֶחָלָב וְהַדְּבַשׁ, שְׁרַף הַתְּאֵנָה וּשְׁרַף הַתּוּת וּשְׁרַף הֶחָרוּב וּשְׁרַף הַשִּׁקְמָה (הוּא מִין תְּאֵנָה), יְבֵשִׁים, חוֹצְצִין. וּשְׁאָר כָּל הַשָּׁרָפִים, אֲפִלּוּ לַחִים, חוֹצְצִין. וְכֵן הַדָּם, אֲפִלּוּ לַח, חוֹצֵץ.

צֶבַע שֶׁצּוֹבְעוֹת הַנָּשִׁים פְּנֵיהֶן וִידֵיהֶן וּשְׂעַר רֹאשָׁן, אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁאָמְנוּת שֶׁלָּהּ לְצַבַּע בְּגָדִים וְכַדּוֹמֶה, וּמֵחֲמַת זֶה יָדֶיהָ צְבוּעוֹת, וְכָל הַנָּשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אָמָּנוּת זוֹ דַּרְכָּן שֶׁלֹּא לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, אֵינוֹ חוֹצֵץ.

בְּצוֹאָה שֶׁתַּחַת הַצִּפָּרֶן, יֵשׁ חִלּוּקִים. וּכְבָר נָהֲגוּ לַחְתּוֹךְ צִפָּרְנֵי יְדֵיהֶן וְרַגְלֵיהֶן קֹדֶם הַטְּבִילָה. וְתִזָּהֵר לְשָׁרְפָן, כִּי אִם יִדְרֹךְ עֲלֵיהֶן בַּעְלָהּ אוֹ אָדָם אַחֵר, מְסָכָּן. וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אִם שָׁכְחָה לְחָתְכָן קֹדֶם, יֵשׁ מַתִּירִין לְחָתְכָן עַל יְדֵי גּוֹיָה. אִם יֵשׁ לָהּ נֶפַח עַל מְקוֹם הַצִּפָּרֶן, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לֹא לְחָתְכוֹ וְלֹא לְנַקֵּר תַּחְתָּיו, אִם נָפוּחַ כָּל כָּךְ שֶׁאֵין הַטִּיט שֶׁתַּחְתָּיו נִרְאֶה, אֵינוֹ חוֹצֵץ. אִשָּׁה שֶׁשָּׁכְחָה לַחְתּוֹךְ צִפָּרֶן וְטָבְלָה כָּךְ, אִם נִזְכְּרָה קֹדֶם שֶׁנִּזְקְקָה לְבַעְלָהּ, צְרִיכָה טְבִילָה אַחֶרֶת. וְאִם לֹא נִזְכְּרָה עַד לְאַחַר שֶׁנִּזְקְקָה לְבַעְלָהּ, תַּעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם.

תִּזָּהֵר לְהָסִיר קֹדֶם טְבִילָה, הַנְּזָמִים וְהַטַּבָּעוֹת.

צְרִיכָה לְנַקֵּר שִׁנֶּיהָ קֹדֶם טְבִילָה, מִשּׁוּם דְּמָצוּי הוּא שֶׁיִּמָּצְאוּ בֵּין שִׁנֶּיהָ שִׁיּוּרֵי מַאֲכָל. וְאִם טָבְלָה וְנִמְצָא אֵיזֶה דָּבָר בֵּינֵיהֶן אוֹ דָּבוּק בָּהֶן, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. וְיֵשׁ נוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּיוֹם לֶכְתָּן לְבֵית הַטְּבִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהַבָּשָׂר נִכְנָס בֵּין הַשִּׁנַּיִם יוֹתֵר מִשְּׁאָר אֹכֶל, וְיֵשׁ לָחוּשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ תְּנַקֵּר שִׁנֶּיהָ, שֶׁמָּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ, וּמִנָּהָג יָפֶה הוּא. וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁאוֹכְלִין בָּשָׂר, תִּזָּהֵר לְנַקֵּר בְּיוֹתֵר. וּצְרִיכָה כָּל אִשָּׁה לְזָהֵר, שֶׁלֹּא תֹּאכַל שׁוּם מַאֲכָל בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה. וְכָל יוֹם הַטְּבִילָה לֹא תַּעֲסֹק בְּבָצֵק אוֹ בְּנֵרוֹת שֶׁל שַׁעֲוָה, שֶׁלֹּא יִדְבַּק בָּהּ שׁוּם דָּבָר. אַךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אִם דַּרְכָּהּ לָלוּשׁ בְּעַצְמָהּ לִכְבוֹד שַׁבָּת, אַל תִּמָּנַע, רַק תִּזָּהֵר לִרְחוֹץ אַחַר כָּךְ יָדֶיהָ יָפֶה יָפֶה.

אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׁן תּוֹתֶבֶת, תִּשְׁאַל לְמוֹרֶה הוֹרָאָה אֵיךְ תִּתְנַהֵג בַּטְּבִילָה. (עַיֵּן בְּסֵפֶר גִּדּוּלֵי טָהֳרָה שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת אִמְרֵי אֵשׁ סִימָן עה עו, וּבְסֵפֶר חָכְמַת אָדָם, וְעַיֵּן שָׁם בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ סְתִימַת אֵבֶר [מַתֶּכֶת] (פְּלָאמְבָּע) בְּנִקְבֵי שִׁנֶּיהָ. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מֵי נְדָּה סִימָן קצח, וּבְסֵפֶר שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בִּנְיַן צִיּוֹן הַחֲדָשׁוֹת סִימָן נז). וְכֵן אִשָּׁה שֶׁהִיא מָכָּה בְּשֶׁבֶר וְנוֹשֵׂאת טַבַּעַת בְּרַחְמָהּ, תַּעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם. (עַיֵּן נוֹדָע בִּיהוּדָה קַמָּא סִימָן סד, וְתִנְיָנָא סִימָן קלה, וְסִדְרֵי טָהֳרָה סִימָן קצח סָעִיף קָטָן כג).

לֹא תֹאחַז בָּהּ חֲבֶרְתָּהּ בִּשְׁעַת טְבִילָה, לְפִי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ הַמַּיִם בְּמָקוֹם הָאֲחִיזָה. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק, תַּטְבִּיל הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא רוֹצָה לֶאֱחוֹז אוֹתָהּ, תְּחִלָּה יָדֶיהָ בַּמְּקוֹם, וְאַחַר כָּךְ תֹּאחַז אוֹתָהּ, לֹא בְּכֹחַ וּבְדִבּוּק חָזָק. אֶלָּא בְּדִבּוּק בֵּינוֹנִי כְּדֶרֶךְ כָּל אָדָם.

הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר, אֵין לִטְבֹּל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּקַרְקָעִיתוֹ טִיט, מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ חֲצִיצָה. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק נוֹהֲגִין לְהָקֵל, מִשּׁוּם דְּסָתָם טִיט שֶׁבַּמַּיִם אֵינוֹ עָב כָּל כָּךְ. אֲבָל הַטִּיט שֶׁעַל שִׂפַּת הַנָּהָר שֶׁמִּתְדַּבֵּק בְּרַגְלֶיהָ, הֲוֵי חֲצִיצָה. וְלָכֵן צְרִיכָה לְזָהֵר, שֶׁבְּבוֹאָהּ אֶל תּוֹךְ הַנָּהָר, קֹדֶם שֶׁתִּטְבֹּל, תָּדִיחַ הֵיטֵב רַגְלֶיהָ מִן הַטִּיט שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ בְּשִׂפַּת הַנָּהָר. אִם תִּרְצֶה לְהַנִּיחַ בְּתוֹךְ הַנָּהָר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֶיהָ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁתַּעֲמֹד עָלָיו בִּשְׁעַת טְבִילָה, צְרִיכָה לִשְׁאֹל לְמוֹרֶה הוֹרָאָה כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁאָסוּר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם בִּשְׁעַת טְבִילָה.

לֹא תִטְבֹּל בְּקוֹמָה זְקוּפָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמִּסְתַּתְּרִים בָּהּ עַל יְדֵי כָךְ. וְאַל תִּשְׁחֶה הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּדְבְּקוּ סְתָרֶיהָ זֶה בָּזֶה, אֶלָּא שׁוֹחָה מְעַט, עַד שֶׁיִּהְיוּ סִתְרֵי בֵּית הָעֶרְוָה נִרְאִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּרְאִים בְּשָׁעָה שֶׁהִיא לָשָׁה אֶת הַפַּת שֶׁמְּפַסֶּקֶת רַגְלֶיהָ מְעַט לְהִתְחַזֵּק וְלָלוּשׁ בְּחֹזֶק. וְתַחַת דַּדֶּיהָ יְהֵא נִרְאֶה, כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּרְאֶה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא מֵינִיקָה אֶת הַתִּינוֹק. וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַרְחִיק יַרְכוֹתֶיהָ זֶה מִזֶּה יוֹתֵר מִדַּי, וְגַם לֹא לְהַרְחִיק זְרוֹעוֹתֶיהָ מֵהַגּוּף יוֹתֵר מִדַּי, אֶלָּא יִהְיוּ כְּדֶרֶךְ שֶׁהֵם בְּעֵת הִלּוּכָהּ. וְאִם שָׂחָה בְּיוֹתֵר אוֹ זָקְפָה בְּיוֹתֵר, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשִׂים קְמָטִים בְּגוּפָהּ וְאֵין הַמַּיִם בָּאִים שָׁמָּה. וְלָכֵן צְרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם לְמַעְלָה מִשַּׁבּוּרָהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, דְּבְעִנְיָן זֶה יְכוֹלָה לִטְבּוֹל כָּרָאוּי. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין הַמַּיִם גְּבוֹהִים כָּל כָּךְ, תֵּשֵׁב מִתְּחִלָּה לְאַט לְאַט בַּמַּיִם עַד צַוָּארָהּ וְאַחַר כָּךְ תִּטְבֹּל, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְהַוֶּה תְּחִלָּה בְּגוּפָהּ שֶׁחוּץ לַמַּיִם שׁוּם קֶמֶט. וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה אַחַר כָּךְ אֵיזֶה קֶמֶט בְּגוּפָהּ שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּיִם, אֵינוֹ מַזִּיק, מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר קָדְמוּ הַמַּיִם שָׁם. וְאִם הַמַּיִם נְמוּכִים מְאֹד, בִּשְׁעַת הַדְּחָק תִּטְבֹּל בִּשְׁכִיבָה כְּמוֹ דָג, רַק שֶׁיִּתְכַּסֶּה כָּל גּוּפָהּ עִם שַׂעֲרוֹתֶיהָ בְּפַעַם אַחַת בַּמָּיִם.

אֵינָהּ צְרִיכָה לִפְתּוֹחַ פִּיהָ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּיִם, וְלֹא תְּקַפֵּץ אוֹתוֹ יוֹתֵר מִדַּי. וְאִם קָפְצָה, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, אֶלָּא תַּשִּׁיק שִׂפְתוֹתֶיהָ זוֹ לָזוֹ דְּבוּק בֵּינוֹנִי. נָתְנָה שְׂעָרָהּ בְּפִיהָ וְטָבְלָה, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּאוּ הַמַּיִם עַל שְׂעָרָהּ.

לֹא תַּעֲצוֹם עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים קְמָטִים לְמָטָּה. וְגַם לֹא תִּפְתְּחֵם בְּיוֹתֵר, כִּי נַעֲשִׂים קְמָטִים לְמַעְלָה, אֶלָּא תִּסְגְּרֵן בְּרִפְיוֹן.

צְרִיכָה לְהָסִיר הַצּוֹאָה מִשִּׂפַּת הַחֹטֶם גַּם מִבִּפְנִים. אֲבָל מַה שֶּׁהִיא לְמַעְלָה בְּתוֹךְ הַחֹטֶם, לָא חָיְיץ. וְכֵן צְרִיכָה לְהוֹצִיא צוֹאַת הָאֹזֶן. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהַטִּיל מַיִם קֹדֶם טְבִילָה אִם הִיא צְרִיכָה לְכָךְ. גַּם צְרִיכָה לִבְדּוֹק עַצְמָהּ בַּגְּדוּלִים וּבַקְּטַנִּים, שֶׁלֹּא תְּהֵא צְרִיכָה לַעֲצוֹר עַצְמָהּ וְלֹא יִהְיוּ רְאוּיִים לִבְיאַת מָיִם. וּבְדִיעֲבַד, אֵינוֹ מְעַכֵּב.

לֹא תִטְבֹּל בָּאֲבָק שֶׁעַל רַגְלֶיהָ. וְאִם טָבְלָה, אִם הָיָה אָבָק דַּק שֶׁהָעֲבִירוּהוּ הַמַּיִם, עָלְתָה לָהּ טְבִילָה.

סְתָם כִּנִּים וּפַרְעוֹשִׁים, אֵינָם נִדְבָּקִים בַּגּוּף, וְהַמַּיִם נִכְנָסִים שָׁמָּה וְלָא חָיְצִי. אֲבָל מִין כִּנִּים הַדְּבוּקִים בַּבָּשָׂר וְנוֹשְׁכִים בָּעוֹר בִּמְקוֹם שֵׂעָר וְנִדְבָּקִים בְּחֹזֶק בַּבָּשָׂר, צְרִיכָה לַהֲסִירָן עַל יְדֵי חֹמֶץ וּלְגָרְרָן בַּצִּפָּרֶן. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירָן, אֵינָן חוֹצְצִין. וְאוֹתָן כִּנִּים קְטַנִּים הַדְּבוּקִים בַּשְּׂעָרוֹת, צְרִיכָה לַהֲסִירָן, מִשּׁוּם דְּהַוְיָן חֲצִיצָה.

אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קְלִיעוֹת שְׂעָרוֹת דְּבוּקוֹת זוֹ בָזוֹ, שֶׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז מאָהר צָעפּ אוֹ מאָר לאָקֶען, וּבִלְשׁוֹן פּוֹלִין וְרוּסְיָא קאלטניס, וְיֵשׁ סַכָּנָה לְגַלְחָן, לָא חָיְצִי. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ בְּתוֹכָן אֵיזֶה חוּטִין שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲסִירָן, אִם אֵינָן נִרְאִין מִבַּחוּץ, לָא חָיְצִי.